

Liisa-Ly Pakosta
Justiits- ja Digiministeerium

.02.2026 nr 1-1/15-740/13

**Arvamuse küsimine keeleseaduse,
riigilõivuseaduse ning põhikooli- ja
gümnaasiumiseaduse muutmise seaduse
eelno 740 SE kohta**

Austatud minister

Riigikogu kultuurikomisjon palub Justiits-ja Digiministeeriumilt arvamust keeleseaduse, riigilõivuseaduse ning põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmise seaduse eelnõule (740 SE) esitatud muudatuste kooskõla kohta Eesti Vabariigi põhiseaduse preambuli ning põhiseaduse §-ga 6.

Kultuurikomisjonile esitatud 19 Riigikogu liikme muudatusettepaneku ning Võrokeste Kongressi Vanemate Kogu, Mulgi Kultuuri Instituudi, Seto Kongressi Vanemate Kogu arvamuse kohaselt soovitakse täiendada keeleseaduse § 3 lõiget 3 selliselt, et murdekeelte kõrval toetab riik ka *eesti keele piirkonnakeelt ehk lõunaeesti piirkonnakeelte, milleks on võru, seto, mulgi ja tartu keel, kaitset*. Muudatust põhjendatakse vajadusega tagada eesti keele mitmekesisuse kaitse, tunnustades ja toetades lõunaeesti keelt kui põlist piirkonnakeelt. Keeleseaduse § 3 lõige 3 reguleerib eesti keele piirkondlike erikujude ehk murdekeelte kaitset, kasutamist ja arendamist ning murdekeeltena käsitletakse ka võru, seto, mulgi ja tartu murdeid.

Haridus- ja Teadusministeerium on oma 08.12.2025 seisukohas märkinud, et sellisel juhul antakse eesti keele kõrval lõunaeesti keelele iseseisva keele staatus. Ministeeriumi hinnangul eeldaks selline paradigmanihe põhiseaduse preambuli ning põhiseaduse § 6 tekstilist täpsustamist või muutmist, et vältida võimalikku ebakõla põhiseadusega. Õiguskindluse ja selguse põhimõte nõuab, et keelte hierarhia (riigikeel vs piirkonnakeeled) ning kasutusruum (haridus, haldus) oleks põhiseaduses üheselt määratletud, kuna vastasel juhul võib alamseaduse tasandil tekkida konstitutsiooniline vastuolu või ebaselgus.

Riigikogu kultuurikomisjon menetles 30.10.2025 ka kollektiivset pöördumist „Seto, võru, mulgi ja tartu keel lõunaeesti piirkonnakeeleks“. Tuginedes põhiseaduse kommentaaridele leidis kultuurikomisjon, et põhiseaduse kaitse all on ka seto, võru, mulgi ja tartu keelemurded ning teised murdekeeled. Põhiseaduse kommentaarides on selgitatud, et kahelda ei saa keelemurrete tähtsuses eesti kultuuri püsimise ja arengu seisukohast ning neid hõlmab preambulis nimetatud eesti keel. Põhiseaduse §-st 6 tuleneb rahvusriigi põhimõte, mille kaudu riik viib ellu preambulis toodud ülesannet tagada eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimine läbi aegade.

Kuna Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisalas on õigusloome kvaliteedi tagamine, palub Kultuurikomisjon ministeeriumi hinnangut kirjeldatud muudatuste kooskõla kohta põhiseadusega ning seisukohta, kas kavandatav muudatus eeldab põhiseaduse muutmist või täpsustamist.

Palume teie arvamust 2. märtsiks 2026. aastal.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liina Kersna
esimees